

2015/16/1 Kvantummechanika B 1.ZH gyakorló feladatsor

2015. október 20.

1. Matematikai alapok

a. Bizonyítsuk be, hogy ha $[A,B]$ felcserélhető A-val és B-vel, akkor igaz, hogy

$$[A^n, B] = nA^{n-1}[A, B]$$

b. Mivel egyenlő az alábbi operátor (p és x rendre az impulzus és hely operátora)

$$[p^2, x]$$

c. Mutassuk meg, hogy egy potenciálban mozgó részecske Hamilton operátora önadjungált!

2. Kifejtés bázison

Fejtsük ki az egydimenziós téren ható impulzusoperátor sajátfüggvényeinek bázisán az alábbi hullámfüggvényeket! A hullámfüggvény a szokásos módon d eltolás invariáns legyen! Tehát, milyen impulzus sajátértékek jelenhetnek meg?

a. $\Psi_a(x) = A \cos^3\left(\frac{2\pi}{d}x\right)$

b. $\Psi_b(x) = B \cos^n\left(\frac{2\pi}{d}x\right)$

Most tekintsünk ugyan ilyen rendszer, csak kettő dimenzióban. Keressük meg a sajátfüggvényeit az impulzus operátornak és fejtsük ki rajta az alábbi hullámfüggvényeket:

c. $\Psi_c(x) = C \sin\left(\frac{2\pi}{d}x\right) \cos\left(\frac{2\pi}{d}y\right)$

d. $\Psi_d(x) = D \sin^n\left(\frac{2\pi}{d}x\right) \cos^m\left(\frac{2\pi}{d}y\right)$

3. Kötött állapotok

Legyen a rendszerünk egy 3 dimenziós izotróp oszcillátor, ami alábbi Hamilton operátorral:

$$H = \frac{\mathbf{p}^2}{2m} - \frac{1}{2}m\omega^2\mathbf{r}^2$$

a. Határozzuk meg a kötött állapotok energiáját!

b. Mik a sajátfüggvények?

c. Hogy fog az alapállapot időben fejlődni?

d. Hogy néz ki a probléma n dimenzióban?

4. Szórási állapotok

Legyen egy véges ugrásó potenciál, tehát $x < 0$ -ra 0, $x > 0$ -ra V_0 . Jöjjön $x = \infty$ -ből egy A amplitúdójú síkhullám.

- Mekkora a visszaverődési együttható?
- Hogy függ ez V_0 -tól? Mi van, ha csökkentem V_0 -t, és átmegy negatívba?

5. Kétállapotú rendszerek

Legyen egy két állapotú rendszerünk $|1\rangle$ és $|2\rangle$ állapotokkal. A rendszer leíró Hamilton operátor, és a kezdőállapot a következők:

$$\mathbf{H} = \varepsilon_0 (|1\rangle\langle 1| + |2\rangle\langle 2|) - i \cdot w (|1\rangle\langle 2| - |2\rangle\langle 1|)$$

- Hermitikus-e a Hamilton operátor? (0 p)
- Hogy néz ki $|\Psi(t)\rangle$, ha a kezdőállapot $|1\rangle$? (25 p)
- Van-e olyan, hogy visszaér a kezdőállapotba? (5 p)

6. Impulzus momentum

Szeretnék egy olyan hullámfüggvényt, ami olyan rendszert ír le, hogy azonos valószínűséggel mérek impulzusmomentum z komponensére $\hbar, 2\hbar, 3\hbar, 4\hbar, 5\hbar$ és $6\hbar$ értékeket. Hogy néz egy ilyen ki általánosan?

7. Perturbáció számítás

Mozogjon egy részecske az alábbi potenciálban:

$$V(x) = V_0 \sin^2(ax)$$

- Mekkorák a kötött állapotok sajátenergiái nagyon kis kitérésekre? (első x függő tagig vegyük figyelembe)
- Mennyivel módosulnak ezek az energiák kicsivel nagyobb kitérésekre? (menjünk eggyel tovább a sorfejtésben)

Legyen egy a harmonikus oszcillátort perturbáló Hamilton operátor λx^8 alakú.

- Mik az alapállapot energiakorrekció első rendben?